

خام‌فروشی و فرسودگی تجهیزات، چالش اصلی توسعه معادن زنجان

وجود پهنه ها و ذخایر و معادن ارزشمند، زنجان را به استان مهم و تاثیرگذار در حوزه معدن تبدیل کرده است ولی خام‌فروشی و فرسودگی تجهیزات روند توسعه این بخش را با چالش مواجه کرده است.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی معدن پیشرو؛ استان زنجان با دارا بودن ذخایر متنوع و غنی از مواد معدنی فلزی و غیرفلزی، یکی از قطب‌های مهم معدنی کشور به شمار می‌رود؛ ظرفیتی بالقوه که می‌تواند نقش بسزایی در تأمین مواد اولیه صنایع، ایجاد اشتغال پایدار و رشد اقتصادی منطقه ایفا کند.

با این حال، چالش‌های متعدد ساختاری، مدیریتی و زیرساختی موجب شده بخش قابل توجهی از این توان بالقوه همچنان محقق نشود.

پراکندگی، فرسودگی تجهیزات و نبود زیرساخت، معضلات جدی معادن

مدیرعامل یکی از معادن زنجان با اشاره به وضعیت نامناسب برخی معادن استان، اظهار کرد: بسیاری از معادن استان کوچک، پراکنده و فاقد تجهیزات مناسب هستند. برخی نیز به دلیل مشکلات بیمه‌ای، کمبود سوخت، نبود حمایت‌های زیرساختی و فرسودگی ماشین‌آلات، در آستانه تعطیلی قرار گرفته‌اند.

وی افزود: اگرچه بسیاری از معادن فعال تحت پوشش بیمه قرار دارند، اما مشکلات اساسی در نبود زیرساخت‌هایی چون برق، آب و زمین مناسب نمود دارد. همین مسئله موجب شده تعدادی از واحدهای فرآوری یا به استان‌های دیگر منتقل شوند یا به‌سختی فعالیت کنند.

محمد آخوندی یکی از مهم‌ترین راهکارها را هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مرتبط عنوان کرد و گفت: بروکراسی پیچیده، صدور دستورات متناقض و تداخل وظایف دستگاه‌ها به‌ویژه منابع طبیعی و محیط زیست، مانعی جدی بر سر راه سرمایه‌گذاری در حوزه معدن است.

تنها ۲۲۰ معدن از ۴۷۴ محدوده فعال است

رئیس خانه صنعت و معدن استان زنجان نیز در گفتگویی، با انتقاد از عملکرد ضعیف در استفاده از ظرفیت‌های معدنی استان گفت: با وجود ۴۷۴ محدوده معدنی، تنها ۲۲۰ معدن فعال است و دلایل متعددی چون موانع محیط‌زیستی، ضعف در اکتشاف، فرسودگی ماشین‌آلات، نبود زیرساخت و ناتوانی در بازگشت حقوق دولتی به استان باعث شده حوزه معدن زنجان از توسعه بازماند.

در حالی که زنجان از نظر تنوع مواد معدنی از استان‌های پیشرو کشور است در برخی مواد همچون آهن، خاک‌های صنعتی، باریت و کائولن همچنان خام‌فروشی انجام می‌شود

آرمین سلسالی با اشاره به خام‌فروشی گسترده مواد معدنی، افزود: در حالی که زنجان از نظر تنوع مواد معدنی از استان‌های پیشرو کشور است، زنجیره فرآوری تنها در حوزه فلزات سرب و روی تا حدی کامل شده و در سایر مواد همچون آهن، خاک‌های صنعتی، باریت و کائولن همچنان خام‌فروشی انجام می‌شود. این مسئله نه تنها درآمد بهره‌برداران را کاهش داده، بلکه فرصت‌های شغلی و ارزش افزوده را از استان خارج کرده است.

وی با اشاره به اینکه زنجان در کمربند متالورژی کشور قرار دارد و یکی از استان‌های مستعد معدنی به‌شمار می‌رود، افزود: متأسفانه سال‌ها تمرکز بر یک معدن عدم توسعه اکتشافات جدید باعث شده سایر ذخایر معدنی استان مغفول بمانند.

وی با بیان اینکه تمرکز چندین‌ساله بر یک معدن باعث شده سایر ذخایر معدنی استان نادیده گرفته شود. عدم حضور شرکت‌های بزرگ اکتشافی و سازمان زمین‌شناسی نیز مزید بر علت شده است، خاطرنشان کرد: پهنه‌های معدنی متعددی در استان وجود دارد که قابلیت تبدیل به معدن را دارند، اما به دلیل نبود سرمایه‌گذاری، در مراحل شناسایی و پی‌جویی باقی مانده‌اند.

ضعف اکتشافات و عدم ورود شرکت‌های بزرگ معدنی

رئیس خانه صنعت و معدن استان زنجان ادامه داد: در برخی مناطق مثل پهنه طارم با چالش‌هایی همچون پوشش گیاهی انبوه و ملاحظات محیط‌زیستی مواجه هستیم که مانع توسعه سینه‌کار شده اما حتی در این مناطق هم امکان اکتشاف زیرزمینی با حداقل تخریب طبیعت وجود دارد.

وی افزود: در مناطق مستعدی مانند طارم، با وجود چالش‌های محیط‌زیستی و پوشش گیاهی انبوه، امکان اجرای اکتشافات زیرزمینی با کمترین آسیب زیست‌محیطی وجود دارد. اما نبود سرمایه‌گذاری، بیشتر پهنه‌ها را در همان مراحل شناسایی باقی گذاشته است.

فرسودگی ماشین‌آلات؛ مانعی جدی در افزایش بهره‌وری

سلسالی افزود: ماشین‌آلات معدنی استان اغلب بیش از ۴۰ سال عمر دارند، بهره‌وری پایینی دارند و مصرف سوختشان بالاست.

وی خواستار ایجاد سامانه‌ای برای تسهیل واردات ماشین‌آلات معدنی با استفاده از ارز حاصل از صادرات شد و افزود: دولت باید بروکراسی سنگین واردات ماشین‌آلات را کاهش داده و امکان استفاده از منابع ارزی شرکت‌های صادرات‌محور را برای نوسازی معادن فراهم کند.

معدن انگوران و سهم ناچیز زنجان از درآمدها

وی تأکید کرد: انتقال حساب‌های مالی شرکت‌های معدنی به استان می‌تواند نقش مهمی در حفظ سهم واقعی زنجان در توسعه داشته باشد؛ در حالی‌که بسیاری از شرکت‌ها همچنان در تهران حساب مالی دارند و مالیات خود را خارج از استان پرداخت می‌کنند.

تسریع در اکتشافات معدنی و توسعه زیرساخت‌ها؛ کلید توسعه پایدار استان زنجان

نماینده مردم زنجان و طارم در مجلس شورای اسلامی یکی دیگر از چالش‌های مهم استان را روند کند اکتشافات معدنی عنوان کرد و گفت: برای بهره‌برداری بهینه از منابع معدنی، باید سهم استان در پهنه‌های معدنی مشخص شود و فرآیند اکتشافات با شفافیت و سرعت بیشتری انجام شود. این امر می‌تواند زمینه را برای جذب سرمایه‌گذاری و توسعه پایدار صنایع معدنی فراهم آورد.

مصطفی طاهری با اشاره به اهمیت شفافیت در فرآیندهای معدنی، افزود: شفافیت در ارائه نقشه‌های اکتشافی و برگزاری مزایده‌ها، اعتماد سرمایه‌گذاران را جلب می‌کند و مانع از ایجاد رانت و مشکلات اداری خواهد شد.

وی با تأکید بر اهمیت بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های معدنی استان، خواستار تعیین سهم دقیق استان در پهنه‌های معدنی و تسریع روند اکتشافات با شفافیت و سرعت بیشتر شد.

زنجان برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها معدنی نیازمند توسعه زیرساخت‌ها به ویژه تأمین برق است

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی با اشاره به پروژه‌های مهم صنعتی و معدنی استان، اظهار داشت: استان زنجان از نظر ظرفیت‌های معدنی در موقعیت قابل توجهی قرار دارد اما برای استفاده حداکثری از این ظرفیت‌ها نیازمند توسعه زیرساخت‌ها هستیم. به ویژه تأمین برق که یکی از اصلی‌ترین زیرساخت‌های مورد نیاز برای پیشرفت صنایع و معادن است، در وضعیت مناسبی نیست و ظرفیت فعلی پاسخگوی نیازها نیست.

طاهری با بیان اینکه کمبود برق به یکی از موانع جدی در روند توسعه صنعتی و معدنی استان تبدیل شده، افزود: استان حداقل به ۱۵۰ تا ۲۰۰ مگاوات برق جدید نیاز دارد تا بتواند پاسخگوی ظرفیت‌های توسعه‌ای باشد. متأسفانه این نیاز تاکنون تأمین نشده و حتی برنامه‌های پیش‌بینی شده نیز فاصله قابل توجهی با نیاز واقعی دارند.

زنجان دارای بیش از ۳۶ نوع ماده معدنی استراتژیک است که سالانه حدود ۱۴.۵ میلیون تن استخراج می‌شود

معاون امور معدنی اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان زنجان، با اشاره به وجود ۳۸۴ پروانه بهره‌برداری و ۴۷۴ محدوده معدنی در استان، گفت: زنجان دارای بیش از ۳۶ نوع ماده معدنی استراتژیک است که سالانه حدود ۱۴.۵ میلیون تن استخراج می‌شود.

نسرین خانمحمدی، با اشاره به تشکیل کارگروه نظارت بر معادن، گفت: برای جلوگیری از آسیب به محیط‌زیست و تضییع حقوق بیت‌المال، کارگروهی با حضور فرمانداران و دستگاه‌های مرتبط تشکیل شده است که تخلفات و شکایات را بررسی و پیگیری می‌کند.

وی فرسودگی ماشین‌آلات، کمبود تولید داخلی تجهیزات سنگین، و موانع قانونی ناشی از دخالت منابع طبیعی و محیط زیست در تخصیص پهنه‌های معدنی را از چالش‌های اصلی عنوان کرد.

وی با تأکید بر برنامه‌ریزی برای جلوگیری از خام‌فروشی، گفت: در راستای توسعه سیستماتیک معادن، ۱۱۲ پروانه اکتشاف صادر شده و ایمیدرو نیز در پهنه‌های طارم، سلطانیه و خدابنده مطالعات گسترده‌ای انجام داده که منجر به شناسایی ۱۲ محدوده جدید شده است.

یکی از چالش‌های اصلی معادن استان زنجان فرسودگی ماشین‌آلات است

خانمحمدی یکی از چالش‌های اصلی معادن استان را فرسودگی ماشین‌آلات دانست و گفت: این مشکل هزینه‌های سوخت و تعمیر را افزایش داده و باعث کاهش سرعت تولید و کاهش درآمد معدنکاران می‌شود، همچنین کمبود تولید داخلی ماشین‌آلات سنگین و ضعف در تسهیل فرآیند نوسازی تجهیزات، مانع توسعه بخش معدن شده است.

وی افزود: فرسودگی ماشین‌آلات، کمبود تولید داخلی تجهیزات سنگین، و موانع قانونی ناشی از دخالت منابع طبیعی و محیط زیست در تخصیص عرصه پهنه‌های معدنی و جریمه‌های سنگین، بسیاری از معادن را با تعطیلی مواجه و تخصیص مساحت‌های کوچک به محدوده‌های اکتشافی نیز امکان توسعه واحدهای فرآوری را محدود کرده است.

با وجود پهنه‌های گسترده معدنی، استان زنجان در بهره‌برداری از این منابع همچنان با چالش‌هایی جدی دست‌وپنجه نرم می‌کند. نبود سرمایه‌گذاری در اکتشاف، فرسودگی تجهیزات، بروکراسی اداری، خام‌فروشی، و عدم بازگشت حقوق دولتی به استان، زنجیره توسعه معادن را مختل کرده است.

تنها با هماهنگی بین دستگاه‌ها، نوسازی زیرساخت‌ها و توجه به توسعه فرآوری، می‌توان از این ظرفیت‌های مغفول مانده برای رشد اقتصادی و صنعتی استان بهره‌برداری کرد.